

שאלה: מקובל באומה שיום הכפורים הוא היום הקדוש ביותר שבכל ימות השנה. במה מתבטאת מעלתו?

תשובה: הרבה מעלות יש ביום הזה. אחת מהן הוא שיש בו תיקון לכל עיוותי האדם, לכל מעידותיו הרוחניים, לכל קלקוליו. כמו שמפורש בתורה (ויקרא טז, ל): "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם, לִפְנֵי יְדוֹד תְּטַהְרוּ".

הקב"ה מעוניין בתיקון עולמו. הוא בנה את העולם כך שהבריות יגיעו לשלימותם. אמנם בדרך לשם יש הרבה עליות וירידות ושוב עליות. אבל מוכרחים להגיע ליעד. כל הסוטה מקיום ציווי ה' הוא מקולקל ונפסד. אבל ה' פתח פתח שאם האדם יתחרט ויתוודה בפיו, וגם יקבל על עצמו לתקן דרכיו בעתיד, הקב"ה מוחק את חטאיו. והאמת היא שיותר ממה שהאדם רוצה מחילת עונותיו, הקב"ה רוצה בכך. כך לשון מדרש תנא דבי אליהו רבה (פרק א):

"זה יום הכפורים לישראל. לפי שהיתה שמחה גדולה לפני הקב"ה שִׁנְתָנוּ באהבה רבה לישראל. מְשָלוּ מְשָלוּ למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שהיו עבדיו ובני ביתו מוציאים את הזבלים ומשליכים אותם כנגד פתח בית המלך. וכשהמלך יוצא ורואה את הזבלים [=שניקו את ביתו והוציאו הזבל] הוא שמח שמחה גדולה. לכך נדמה יום הכפורים שִׁנְתָנוּ הקב"ה באהבה רבה ובשמחה. ולא זו בלבד, אלא בשעה שהוא מוחל לעונותיהן של ישראל אין מתעצב בלבבו אלא [הקב"ה] שמח שמחה גדולה".

שמחה זו מה היא? אלא מפורסם באומה כי מדריגתו של בעל תשובה גדולה מכל מי שהוא צדיק. ולמה? אלא הוא זה שְׁטַעַם טַעַם האיסור וכעת קשה לפרוש ממנו. בתחילה נפל תחת יצרו הרע, אחר כך התגושש אתו, ובסופו של דבר ניצח ליצרו הרע. הרי שהוא פעל מה ששום צדיק לא פעל. מנקודת נְשָׁפֵל להיות נרמס תחת רגליו של יצרו הרע, הוא קם והתעודד ונלחם לו ויוכל לו. "לפום צערא אגרא" (אבות, ה) לפי מדת הצער כך השכר.

מניין לרמב"ם לפסוק כי מדריגתו של בעל תשובה היא יתרה ממדריגת הצדיק? אלא בגמרא מובא (קידושין מט ע"ב) שהאומר לאשה "הרי את מקודשת לי על מנת שאני צדיק גמור", אפילו אם הוא לעת עתה רשע גמור, חוששין לקידושין שנתן שמא חזר בתשובה ע"י אמירה זו וכדי להשתחרר ממנו היא צריכה לקבל גט. מסיק הרמב"ם, אם דרגתו של צדיק גדולה משל בעל תשובה, מדוע תהיה מקודשת? הרי הוא התנה תנאי שיהיה "צדיק" ועדיין לא הגיע לדרגתו של צדיק שלא חטא כלום? אלא ממה שהגמרא פסקה שהיא מקודשת, מזה עצמו ראייה

כי דרגת בעל תשובה היא יותר מאשר דרגת צדיק. "יש בכלל מאתיים סך המאה". [כך פירש הגאון ר' יוסף רוגצ'ובי].

דרגא רוממה זו זוכים אנו אליה ביום הכפורים. אבל ברור מאליו לבל יאמר האדם "אחטא הרבה, ואחר כך אשוב ותהיה לי מדריגה גדולה". כי הבטיחו חז"ל (יומא פה, ב) שהאומר כך "אין מספיקים בידו לחזור בתשובה".

יום נשגב ונהדר זה מזדמן בידינו רק פעם אחת בשנה. הוא יום סגולה מחוץ לכל דרכי הטבע (יומא כ ע"א). הבה ונהיה ראויים למעמד הגדול הזה, ונשוב בתשובה מתוך אהבה. אהבה עצומה לבוראנו שהוא כל כך אוהב אותנו.